

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 301/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v [REDAKOVANÉ], zastúpeného ustanoveným advokátom JUDr. Romanom Cibulkom, Hlavná 13, Trnava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 5/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 5/2017 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Trnava **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 14 C 5/2017 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **ukladá** zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia **442,38 eur** na účet jeho ustanoveného právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Okresný súd Trnava **je povinný** uhradiť trovy právneho zastúpenia **442,38 eur** na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. mája 2023 domáha ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v rámci civilného konania o ochranu osobnosti, a to pred všeobecným súdom označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Žiada vysloviť príkaz konať bez zbytočných prietáhov a tiež priznať primerané finančné zadosťučinenie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu doručil svoju žalobu Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) 27. októbra 2017, konaniu bola pridelená sp. zn. 14 C 5/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Uvádza, že v predmetnom konaní okresný súd dosiaľ rozhodol len o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia 27. novembra 2017 a odvtedy je bezdôvodne nečinný.

3. Sťažovateľ využil aj sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, ktorý ju vo svojej odpovedi sp. zn. Spr 172/22 z 15. novembra 2022 vyhodnotil ako dôvodnú. Poukázal na to, že žaloba má vady a sčasti je nezrozumiteľná, niektoré časti petitu žaloby nie sú dostatočne určité, pričom neboli k žalobe priložené prílohy, na ktoré sa sťažovateľ odvoláva. Ďalej predseda okresného súdu informoval, že spis bol predložený vyššej súdnej úradníčke na odstraňovanie väd žaloby na účel ďalšieho procesného postupu.

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 297/2023-16 zo 14. júna 2023 sťažovateľovi ustanovil advokáta a sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

5. Ustanovený advokát písomným podaním doručeným 19. júla 2023 doplnil sťažnosť sťažovateľa.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprV 602/2023 z 10. augusta 2023 v podstatnom k veci uviedol, že pôvodný návrh sťažovateľa mal vady. S návrhom sťažovateľa sa vysporiadal tak, že v časti konanie zastavil a vec postúpil príslušným orgánom a v ďalšej časti „konanie odmietol“. V dôsledku podaného odvolania odvolací súd uznesením z 26. februára 2018 v časti uznesenie okresného súdu potvrdil a v časti zrušil. Následne bol sťažovateľ 14. novembra 2022 vyzvaný

na odstránenie väd podania, uvedenie vykonateľného a určitého petitu. Sťažovateľ doručil podanie 15. decembra 2022, v ktorom navrhol zmenu žaloby jej rozšírením, avšak aj tento návrh má vady, okrem iného aj tú, že nie je zrejmé, ako navrhuje rozhodnúť o pôvodnom návrhu (absentuje jeho späťvzatie, pozn.). Okresný súd rozhodol o navrhovanej zmene uznesením z 28. júla 2023.

7. K postupu súdu v predmetnej veci okresný súd okrem vysokej zaťažnosti uviedol, že zákonná sudkyňa bola viackrát dlhodobo práceneschopná, súd konal relatívne priebežne, hoci z objektívnych príčin (vysoký nápad vecí) bol dlhšiu dobu nečinný. Z uvedených dôvodov okresný súd považoval sťažnosť iba za čiastočne dôvodnú, a to len s ohľadom na celkovú dĺžku konania, preto navrhol sťažnosti nevyhovieť. Zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v prerokovanej veci.

II.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike doručenej 21. augusta 2023 k vyjadreniu okresného súdu v podstatnom uviedol, že ústavný súd už viackrát zdôraznil, že zodpovednosť súdov spočíva na princípe objektívnej zodpovednosti za vznik zbytočných prietáhov, preto považoval argumentáciu okresného súdu (vysoký nápad, práceneschopnosť zákonného sudcu) za neakceptovateľnú. Poukázal na rozpor vo vyjadrení okresného súdu, ktorý na jednej strane považuje sťažnosť za čiastočne dôvodnú a na druhej strane navrhuje sťažnosti nevyhovieť. Takisto kritizuje okresným súdom použitý vágny výraz „*konal relatívne priebežne*“. V závere zotrval na dôvodnosti podanej sťažnosti a vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej

neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd po preskúmaní návrhu sťažovateľa konštatuje, že návrh doručený okresnému súdu je čitateľný, zrozumiteľný, obsahuje odôvodnenie návrhu (diskriminácia sťažovateľa), obsahuje aj petit, ktorý je riadne štruktúrovaný (nariadenie neodkladného opatrenia, rozhodnutie vo veci samej, pozn.). Vychádzajúc z uvedeného, konštatuje, že v okolnostiach veci šlo o štandardný návrh, preto nedospel k záveru, že by vec vykazovala právnu alebo faktickú zložitosť.

14. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prieťahom.

15. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v napadnutom konaní. Vychádzal pritom z predloženého súdneho spisu, z ktorého obsahu zistil tieto relevantné úkony súdu a strán sporu v danej veci:

16. Vec napadla okresnému súdu 27. októbra 2017. Okresný súd rozhodol o návrhu uznesením z 27. novembra 2017. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie. Odvolací súd po predložení odvolania okresným súdom (15. decembra 2017) na rozhodnutie o odvolaní vec 20. decembra 2017 vrátil okresnému súdu bez rozhodnutia s odôvodnením, že okresný súd rozhodol o návrhu tzv. „od stola“ bez toho, aby sa žalované subjekty mali možnosť vyjadriť sa k návrhu (porušenie zásady kontradiktornosti). Po vrátení veci okresný súd vyzval žalované subjekty na vyjadrenie k návrhu a po doručení ich vyjadrení opätovne predložil spis odvolaciemu súdu 6. februára 2018 na účel rozhodnutia o odvolaní. Odvolací súd uznesením č. k. 25 Co 26/2018-33 z 26. februára 2018 v časti rozhodnutia (výrok o neodkladnom opatrení, pozn.) uznesenie okresného súdu potvrdil a v zostávajúcej časti rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Od vrátenia spisu 28. februára 2018 bol okresný súd bezdôvodne nečinný približne štyri roky a osem mesiacov, a to až do vydania uznesenia zo 14. novembra 2022. Sťažovateľ reagoval na uznesenie

zo 14. novembra 2022 podaním doručeným okresnému súdu 15. decembra 2022. Okresný súd uznesením z 25. júla 2023 rozhodol o pripustení zmeny žaloby.

17. Vychádzajúc z uvedeného a celkovej dĺžky napadnutého konania, ktorá v čase vydania tohto nálezu predstavuje viac ako šesť rokov, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k nesústreďenému postupu a bezdôvodnej nečinnosti (štyri roky a osem mesiacov), a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Na základe zistenia, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa a označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 6 000 eur, čo odôvodnil celkovou dĺžkou napadnutého konania, pocitom frustrácie a pocitom pretrvávajúcej diskriminácie aj zo strany súdu, ktorý nechce konať o jeho antidiskriminačnej žalobe.

21. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

22. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho už uvedený nesústreďený postup a nečinnosť, berúc do úvahy predmet napadnutého konania, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu).

V.
Trovy konania

23. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 442,38 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 208,67 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 12,52 eur. Za úkon vyjadrenie k stanovisku okresného súdu doručené 21. augusta 2023 odmenu nepriznal, keďže neobsahovalo žiadne nové skutočnosti ani argumentáciu, ktorá by mu nebola známa, resp. nevyplývala zo samotného spisu.

24. Priznanú náhradu trov konania je Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky povinná zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

25. Keďže ústavný súd po splnení podmienok sťažovateľovi právneho zástupcu ustanovil, pričom tento sťažovateľ bol v konaní pred ústavným súdom procesne úspešný, uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť tieto trovy na účet ústavného súdu (bod 4 a 5 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2023

Ľuboš Szigeti
predseda senátu